

АНАЛІЗ РІВНЯ ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Систематизовано підходи до визначення сутності ліквідності. Проаналізовано ліквідність підприємств легкої промисловості на прикладі ПАТ «Володарка»

Ключові слова: ліквідність, коефіцієнт покриття, ліквідність активів

Abstract

The approaches to determining the essence of liquidity are systematized. The analysis of liquidity of light industry enterprises on the example of PJSC «Volodarka»

Keywords: liquidity, coverage ratio, asset liquidity

Вступ

Функціонування підприємств України в умовах економічної і політичної нестабільності підвищують вагомість своєчасного і повного здійснення розрахунків між економічними агентами в процесі господарської діяльності з метою мінімізації операційних і фінансових ризиків. Від швидкості виконання зобов'язань господарюючим суб'єктом залежить його ділова репутація, довіра з боку партнерів, а також можливість доступу до зовнішніх джерел надходження капіталу.

Наявність достатньої кількості активів, здатних швидко трансформуватися в грошову масу, є одним з факторів успішного господарського циклу. Все це зумовлює необхідність посилення уваги до такої важливої складової фінансового стану підприємства, як ліквідність, з метою удосконалення форм і методів управління і контролю за нею.

Метою даної роботи є оцінювання рівня ліквідності підприємств легкої промисловості на прикладі ПАТ «Володарка».

Результати дослідження

За останні роки економічна криза погіршила фінансовий стан та діяльність підприємств, і їх не можна характеризувати як стабільні й такі, що мають стійкий фінансовий стан, а більшість із них зазнали суттєвих збитків і опинилися на межі банкрутства. Щоб вижити в таких умовах, підприємствам необхідно постійно підтримувати і поліпшувати свої фінансові показники.

Практика господарювання українських підприємств свідчить, що внаслідок несвоєчасних розрахунків та не виконання фінансових зобов'язань перед контрагентами, у них накопичилися великі обсяги заборгованостей.

Саме в такий час особливо гостро постає питання аналізу та дослідження ліквідності й платоспроможності підприємства, пошуку нових підходів до цієї проблеми. Ліквідність і платоспроможність є об'єктивними умовами забезпечення стабільної діяльності та фінансової стійкості підприємств, саме від цих показників залежить саме існування підприємств, адже підприємства припиняють свою діяльність здебільшого внаслідок нестачі грошових коштів, а не через недостатню рентабельність. Важливим аспектом оцінки фінансового стану підприємства є аналіз ліквідності. Більшість підприємств в існуючих економічних умовах не приділяють достатньої уваги питанням постійного моніторингу рівня їх ліквідності та, як наслідок, через деякий час зіштовхуються з проблемою недостатності або грошових коштів (як абсолютно-ліквідної частини оборотних активів) або загальної суми оборотного капіталу для здійснення поточної виробничої діяльності та проведення усіх необхідних розрахунків з контрагентами. Крім того, будь-який аналіз фінансового стану підприємства буде неповним без оцінки рівня його ліквідності та не дозволить

зробити обґрунтовані висновки про існуючий стан та перспективи розвитку такого суб'єкта господарювання.

В літературі можна зустріти різні визначення сутності ліквідності, які систематизовано в таблиці 1.

Таблиця 1 – Систематизація підходів до визначення сутності поняття «ліквідність» [1-10]

Автор	Ліквідність – це
М. Давиденко [1]	механізм перетворення фінансових або матеріальних активів у грошові кошти з метою своєчасного виконання зобов'язань
Вовк В., Бугай О. [2]	здатність активу до швидкого перетворення на грошові кошти, а під платоспроможністю — достатність ліквідних активів для погашення в будь-який момент усіх короткотермінових зобов'язань перед кредиторами
Дорошенко А. П. [3], Чупис А. В., Царенко А. М., Кашенко О. Л., Закоморный С. Н., Борисова В. А. [4], Прикіна Л.В. [5]	спроможність суб'єкта господарювання проводити розрахунки за своїми зобов'язаннями як за рахунок наявних грошових коштів, так і за рахунок грошових коштів, отриманих від реалізації окремих елементів майна підприємства
Масленніков Є.І. [6]	здатність підприємства фінансувати свою діяльність
Ковальов В.В. [7]	наявність у підприємства оборотних коштів у розмірі, теоретично достатньому для погашення короткострокових зобов'язань, що передбачені контрактами
Олександренко І. В. [8]	спроможність підприємства швидко реалізувати активи й одержувати гроші для оплати зобов'язань, тобто це співвідношення величини ліквідних активів і поточної заборгованості
Лахтіонова Л. А. [9]	здатність та швидкість перетворення оборотних активів у грошові кошти з метою погашення поточних зобов'язань як у міру надходження термінів їх сплати, так і прострочених боргів
Бержанір І. А. [10]	здатність та швидкість перетворення оборотних активів у грошові кошти з метою погашення поточних зобов'язань як у міру надходження термінів їх сплати, так і прострочених боргів

Діагностика ліквідності може бути проведена на підставі групування активів за ступенем ліквідності, а пасивів - за термінами виконання зобов'язань, тобто на основі аналізу ліквідності балансу. Крім того, в економічній літературі для характеристики ліквідності підприємства найбільш широко використовуються три показники, що дозволяють оцінити рівень покриття зобов'язань підприємства його активами з різним ступенем ліквідності (швидкості перетворення на грошові кошти): коефіцієнт покриття, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності [11].

Проведемо аналіз ліквідності ПАТ «Володарка». В першу чергу проведемо аналіз рівня ліквідності активів підприємства та оцінимо ліквідність його балансу.

В таблиці 2 наведено склад, структуру та динаміку зміни активів ПАТ «Володарка» за ступенем ліквідності. Оскільки показники балансу є моментними і середнє значення не відобразить повну динаміку, в таблиці активи групувано станом на початок та кінець періоду.

Таблиця 2 – Динаміка активів ПАТ «Володарка» за ступенем ліквідності

Показник	Початок попереднього періоду		Початок звітнього періоду		Кінець звітнього періоду		Відхилення значень кінця звітнього періоду від початку			
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	попереднього періоду		звітнього періоду	
							Абсолютне, тис. грн.	Пунктів структури, %	Абсолютне, тис. грн.	Пунктів структури, %
A1	185	1,02	2483	10,20	6094	15,36	5909	14,34	3611	5,16
A2	6790	37,39	12023	49,41	13509	34,05	6719	-3,34	1486	-15,36
A3	2481	13,66	2442	10,03	4287	10,81	1806	-2,86	1845	0,77
A4	8703	47,93	7387	30,36	15784	39,78	7081	-8,14	8397	9,43
Вартість майна	18159	100	24335	100	39674	100	21515	0,00	15339	0,00

З таблиці 2 видно, що на кінець звітнього періоду порівняно із початком відбулось зростання активів в цілому та окремих їх складових. Основну питому вагу в складі активів станом на початок попереднього періоду та на кінець звітнього періоду займають важко ліквідні активи. На кінець звітнього періоду активи, що важко реалізуються, склали 39,78% загальної величини активів, що на 8,14% менше порівняно із початком попереднього та на 9,43% більше порівняно із початком звітнього періоду. Абсолютне значення важко ліквідних активів зросло. На кінець звітнього періоду вартість

важко ліквідних активів склала 15784 тис. грн., що на 7081 тис. грн. більше порівняно із початком попереднього періоду та на 8397 тис. грн. більше порівняно із початком звітнього періоду.

Значну частку активів підприємства складають також активи, що швидко реалізуються. Частка активів, що швидко реалізуються, в загальній вартості активів незважаючи на зростання в абсолютному вираженні, мала динаміку зменшення. На кінець звітнього періоду питома вага активів склала 34.05%, що на 3,34% менше порівняно із початком попереднього періоду та на 15.36% менше порівняно із початком звітнього періоду.

Позитивним є те, що абсолютно ліквідні активи мали динаміку зростання: на кінець звітнього періоду абсолютно ліквідні активи становили 15,36% загальної величини активів ПАТ «Володарка», що на 14,34% більше порівняно із початком попереднього періоду та на 5,16% - порівняно із початком звітнього періоду.

Отже, ПАТ «Володарка» має задовільну структуру своїх активів. Разом з тим, підприємству варто вжити заходів із покращення структури активів шляхом зменшення важко ліквідних активів та збільшення абсолютно ліквідних активів.

Наступним етапом аналізу ліквідності балансу є аналіз зобов'язань підприємства за ступенем погашення зобов'язань.

Таблиця 3 – Склад, структура та динаміка зобов'язань ПАТ «Володарка» за ступенем погашення зобов'язань

Показник	Початок попереднього періоду		Початок звітнього періоду		Кінець звітнього періоду		Відхилення значень кінця звітнього періоду від початку			
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	попереднього періоду		звітнього періоду	
							Абсолютне, тис. грн.	Пунктів структури,%	Абсолютне, тис. грн.	Пунктів структури,%
П1	3274	18,03	5453	22,41	10616	26,76	7342	8,73	5163	4,35
П2	741	4,08	641	2,63	2030	5,12	1289	1,04	1389	2,48
П3	1056	5,82	1840	7,56	2509	6,32	1453	0,51	669	-1,24
П4	13088	72,07	16401	67,40	24519	61,80	11431	-10,27	8118	-5,60
Вартість майна	18159	100	24335	100	39674	100	21515	0,00	15339	0,00

З таблиці 3 видно, що основну частину зобов'язань ПАТ «Володарка» протягом попереднього та звітнього періоду складають постійні пасиви. На кінець звітнього періоду частка постійних пасивів склала 61,8% усіх пасивів, що на 8,73% більше порівняно із початком попереднього періоду. та на 4,35% більше – порівняно із початком звітнього періоду. В цілому постійні пасиви на кінець звітнього періоду склали 24519 тис. грн., що на 11431 тис. грн. більше порівняно із початком попереднього періоду та на 8118 тис. грн. – порівняно із початком звітнього періоду.

Значну частину зобов'язань ПАТ «Володарка» складають також найбільш строкові зобов'язання, питома вага яких на кінець звітнього періоду склала 26,76% усіх зобов'язань. Це на 8,73% більше порівняно із початком попереднього періоду та на 4,35% - порівняно із початком звітнього періоду.

Отже, ПАТ «Володарка» варто покращувати структуру своїх зобов'язань.

Порівняємо активи та зобов'язання підприємства з метою визначення ліквідності балансу.

Таблиця 4 – Аналіз ліквідності балансу ПАТ «Володарка»

Актив	Початок попереднього періоду	Початок звітнього періоду	Кінець звітнього періоду.	Пасив	Початок попереднього періоду	Початок звітнього періоду	Кінець звітнього періоду	Платіжні засоби: надлишок (+) або нестача (-)		
								Початок попереднього періоду	Початок звітнього періоду	Кінець звітнього періоду
А2	6790	12023	13509	П2	741	641	2030	6049	11382	11479
А3	2481	2442	4287	П3	1056	1840	2509	1425	602	1778
А4	8703	7387	15784	П4	13088	16401	24519	-4385	-9014	-8735

Як видно з таблиці 4, на ПАТ «Володарка» баланс протягом досліджуваного періоду не є абсолютно ліквідним, оскільки не виконується перша система нерівностей. Виконання четвертої нерівності свідчить про те, що підприємство забезпечує виконання мінімальної умови фінансової

стійкості, яка передбачає фінансування необоротних активів, тобто активів, що важко реалізуються, за рахунок постійних пасивів (власного капіталу). Отже, ПАТ «Володарка» варто збільшувати величину абсолютно ліквідних активів.

Проаналізуємо показники ліквідності підприємства.

Таблиця 5 – Показники ліквідності ПАТ «Володарка»

Показник	Попередній період	Звітний період	Абсолютна зміна	Темп приросту, %
Коефіцієнт покриття	2,61	2,18	-0,43	-16,57
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,99	1,76	-0,23	-11,72
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,264	0,458	0,19	73,42

Таким чином, як видно з таблиці 5, ПАТ «Володарка» протягом досліджуваного періоду є ліквідним підприємством. Коефіцієнт покриття на підприємстві в звітному періоді склав 2,18, тобто на кожен грошову одиницю поточних зобов'язань ПАТ «Володарка» мало 2,18 грошових одиниць оборотних активів.

Дане значення показника відповідає нормативному значенню, проте має негативну динаміку зменшення.

ПАТ «Володарка» варто вжити заходів щодо покращення значення показника абсолютної ліквідності. Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує здатність підприємства розраховуватись за поточними зобов'язаннями абсолютно ліквідними активами. Даний показник відповідає нормативному значенню та має позитивну динаміку зменшення.

Висновки

Отже, систематизація підходів до визначення сутності ліквідності показала, що в цілому під нею розуміють здатність та швидкість перетворення оборотних активів у грошові кошти з метою погашення поточних зобов'язань як у міру надходження термінів їх сплати, так і прострочених боргів.

Аналіз ліквідності ПАТ «Володарка» показав, що підприємство є ліквідним. Разом з тим, ПАТ «Володарка» варто вжити заходів щодо підвищення рівня ліквідності балансу та коефіцієнта абсолютної ліквідності шляхом збільшення величини абсолютно ліквідних активів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Давиденко Н. М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства / Давиденко Н. М. // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – №2. – С. 36-40.
2. Вовк В. Ліквідність та платоспроможність: економічна суть та експертна оцінка / Вовк В., Бугай О. // Галицький економічний вісник. – 2011. – №3. – С. 169-173.
3. Дорошенко А. П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства / Дорошенко А. П. // Ефективна економіка. – 2010. – №3 // www.economy.nauka.com.ua.
4. Чупис А. В. Финансовое положение предприятия (оценка, анализ, планирование) / Чупис А. В., Царенко А. М., Кашенко О. Л., Закоморный С. Н., Борисова В.А. – Сумы: Сумский гос. аграрный ун-т: Университетская книга, 1998. – 331 с.
5. Прыкина Л.В. Экономический анализ предприятия : [учебник] / Л.В. Прыкина – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 360 с.
6. Масленников Є.І. Економічна характеристика методів оцінки ліквідності балансу на підприємствах машинобудування та металообробки / Масленников Є.І. // Економіка: реалії часу. – 2012. – №1. – С. 59-64.
7. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. / В.В. Ковалев – М.: Финансы и статистика, 2001. – 560 с.
8. Олександренко І. В. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства / Олександренко І. В. // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – №6(156). – С.420-426.

9. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: [монографія] / Л. А. Лахтіонова. – К.: КНЕУ. – 2001. – 388 с.
10. Бержанір І. А. Аналіз ліквідності як важливий етап оцінки фінансового стану підприємств / І. А. Бержанір // Финансы, учет, банки. - 2014. - Вып. 1. - С. 43-48.
11. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.

Шевченко Олег Анатолійович – магістрант групи 1МФК-17м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: sheva_o@i.ua

Науковий керівник: **Ірина Юріївна Єпіфанова** – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Oleh A. Shevchenko – Department of finance and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: sheva_o@i.ua

Supervisor: **Irina Yu. Yepifanova** – Cand. Sc. (Eng), Assistant Professor of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia